

هدف و ماهیت:

پیچیدگی و دشواریهای امروز بشر و شرایط خاص جامعه و فشارهای روانی اجتماعی ناشی از زندگی پر هیاهوی قرن حاضر، ارائه خدمات و اقدامات اجتماعی در جهت استحکام خانواده و جامعه ای سالم، حرفه مددکاری را به صورت یک نیاز اجتماعی مطرح کرده است . بررسی علل ناهنجاریها و کج رفتاریهای اجتماعی ، عواملی که در کارکردهای اجتماعی افراد، گروهها اثر می گذارد، رفاه اجتماعی اقشار و گروههای آسیب دیده و آسیب پذیر همچنین اداره امور موسسات و مراکز مددکاری و مشاوره ای ایجاب می کند تا جامعه نسبت به آموزش و پرورش مددکارانی مجهز به علم و دانش تخصص و تعهد اهتمام ورزد .

تعمیق مهارتهای حرفه ای و آگاهی از مسائل اجتماعی و تحقیق و پژوهش حرفه ای اولییتی است که یک مددکار اجتماعی باید به آن بپردازد. تأکید این دوره بر تربیت افراد متعهد و مسئول است که بتواند منطبق با اصول و فنون علمی و حرفه ای پاسخگوی نیازهای افراد جامعه به خدمات مددکاری باشند.

مددکاری اجتماعی عبارت از مجموعه ای متشکل از تدابیر و مشاوره و فعالیتهای حرفه ای است که در قالب نهادها، سازمانها و موسسات رفاهی توانبخشی، اجتماعی، فرهنگی و تربیتی عرضه می شود تا با ایجاد تغییر و دگرگونی مناسب در شرایط مادی و معنوی افراد و اقشار جامعه زمینه بهزیستی رشد و تعالی آنها را فراهم آورد.

۱- تربیت و تامین نیروی انسانی متخصص و متعهد مورد نیاز جامعه در زمینه مددکاری اجتماعی

۲- تلفیق علم و عمل در روشهای نوین حرفه ای مددکاری اجتماعی و انطباق آن با اصول، ارزشها و فلسفه مددکاری اجتماعی در بینش مکتب متعالی اسلام و منطبق بر مسائل انسانی و اجتماعی و فرهنگی جامعه اسلامی ایران.

۳- تقویت موسسات و مراکز مددکاری و مشاوره ای

مددکار اجتماعی معمولاً به افراد زیر خدمات می دهد

- کودکان و والدینی که با شرایط سخت روبرو هستند.
- افراد سالمند
- افراد ناتوان فیزیکی یا ناتوان در یادگیری
- افراد ناتوان ذهنی
- جوانان تحت مراقبت
- افراد بی خانمان
- افرادی که به دنبال زندگی مستقل هستند.
- افراد معتاد
- بچه های بی سرپرست
- پدرخوانده ها و مادر خوانده ها که مسئولیت بچه های بی سرپرست را بر عهده می گیرند.
- مددکار اجتماعی در کار خود با سایر متخصصان مانند کارکنان بخش سلامت، معلمان، پلیس و متخصصان بخش های مربوط به جرایم و تخلفات در ارتباط خواهد بود.

مددکار اجتماعی در زمینه های زیر به جامعه خدمت می کند:

مددکاری فردی: ارائه خدمات حرفه ای به افراد و خانواده ها تا روابط اجتماعی سالم تر و موثرتری را دارا شده و قادر شوند با بهره گیری از استعدادها توانمندیها، امکانات درونی و بیرونی خود و جامعه به حداکثر رشد مادی و تعالی معنوی و رضامندی حاصل از آن دست یافته و به صورت مستقل و خودکفا و با کارآیی بیشتر به زندگی خویش ادامه دهند.

مددکاری جامعه ای: توسعه و تعمیم خدمات مددکاری اجتماعی در جوامع مختلف به منظور تامین نیازهای اجتماعی، فرهنگی رفاهی از طریق بسیج نیروها و جلب مشارکتهای عمومی و بهره گیری از استعدادها و نیروهای موجود جامعه.

مددکاری گروهی: ارائه خدمات مددکاری گروهی به افراد به منظور رشد استعدادها ظرفیتهای و قابلیتها با بهره گیری از روابط و فعل و انفعالات گروهی است تا اعضاء قادر شوند بر مسائل و مشکلات خود فائق آمده و بنحو مطلوب تری از عهده وظایف و مسئولیتهای فردی و اجتماعی برآیند.

مددکار اجتماعی در کار خود با افرادی با پیش زمینه های متفاوت سر و کار داشته و باید اعتماد آنها را جلب کند تا بتواند به آنها کمک کند. او اغلب در شرایطی است که درایت، صبر و درک بالایی را می طلبد. همچنین باید بتواند به سرعت خود را با شرایط مختلف تطبیق داده و روشی مناسب و به دور از هرگونه پیش داوری را بکار گیرد.

ساعت کاری مددکار اجتماعی به صورت تمام وقت است. البته گاهی در شب ها و تعطیلات نیز باید در دسترس باشد. وقتی در بیمارستان ها و مراکز مشاوره استخدام است، گاهی باید به صورت شیفتی کار کند.

در ادامه اطلاعات کاملی در مورد وظایف مددکار اجتماعی، دانش و مهارت مورد نیاز مددکار اجتماعی، تحصیلات لازم برای ورود به شغل مددکاری اجتماعی، بازار کار و فرصت های شغلی مددکاری اجتماعی و درآمد مددکار اجتماعی و برخی از مددکاران اجتماعی معروف ارائه می شود.

وظایف مددکار اجتماعی:

- ۱- ارزیابی و بررسی وضعیت مراجعه کننده
- ۲- حفاظت از والدین یا کودکان در برابر خطرات
- ۳- ایجاد رابطه مبتنی بر اعتماد با مراجعه کنندگان و خانواده های آنها
- ۴- حمایت های عملی از مراجعه کنندگان (یا تصمیم گیری برای آنان در زمان مورد نیاز)
- ۵- دادن اطلاعات، مشاوره و حمایت
- ۶- سازماندهی و مدیریت برنامه های حمایتی
- ۷- شرکت در جلسات تیم کاری
- ۸- نظارت بر اعضای تیم (در صورتی که به شکل تیمی کار کند)
- ۹- ثبت مستندات و نوشتن گزارشات
- ۱۰- دادن مدارک به دادگاه (در زمان مورد نیاز)
- ۱۱- مهارت و توانمندی مورد نیاز مددکار اجتماعی
- ۱۲- توانایی ایجاد رابطه با افراد در سنین مختلف و با سابقه های متفاوت و جلب اعتماد آنها
- ۱۳- رویکرد عملی و منعطف در کار
- ۱۴- رعایت ادب، داشتن صبر و همدردی کردن با مراجعه کنندگان
- ۱۵- فهم نیازهای گروه های مختلف افراد
- ۱۶- طرز تفکر عادلانه و به دور از هرگونه پیشداوری و قضاوت
- ۱۷- توانایی کار تیمی همراه با استفاده از ابتکار فردی
- ۱۸- توانایی ارزیابی و درک موقعیت ها و انجام عمل مناسب
- ۱۹- پشتکار داشتن در مواجهه با شرایط سخت و چالشی
- ۲۰- مدیریت زمان و سازماندهی مناسب

توانایی های مورد نیاز و قابل توصیه:

در یک انتخاب شغل صحیح و درست، عوامل مختلفی از جمله ویژگی های شخصیتی، ارزش ها، علایق، مهارت ها، شرایط خانوادگی، شرایط جامعه و ... برای هر فرد باید در نظر گرفته شوند. یکی از مهم ترین این عوامل ویژگی های شخصیتی می باشد. شناخت درست شخصیت هر فرد فرآیندی پیچیده و محتاج به تخصص و زمان کافی است. البته هر فردی ویژگی های منحصر به فرد خود را دارد، حتی افرادی که به نوعی تیپ شخصیتی مشابه دارند، باز هم در برخی موارد با یکدیگر متفاوت هستند.

به طور کلی همیشه افراد موفق از تیپ های شخصیتی مختلف در تمام مشاغل هستند و نمی توان دقیقا اعلام کرد که فقط تیپ های شخصیتی خاصی هستند که در این شغل موفق می شوند. اما طی تحقیقاتی که صورت گرفته تیپ های شخصیتی ای که برای این شغل معرفی می شوند، عموما این کار را بیشتر پسندیده و رضایت شغلی بیشتری در آن داشته اند.

آینده شغلی، فرصت استخدامی و بازار کار مددکاری اجتماعی:

مددکار اجتماعی می تواند در مکان های زیر کار پیدا کند:

- موسسات خیریه
- پرورشگاه ها
- مراکز نگهداری افراد بی سرپرست
- مراکز مشاوره
- مراجعان خصوصی
- مراکز بازپروری
- مراکز اصلاح و تربیت
- مراکز درمان اعتیاد
- زندان ها
- و سایر سازمان های رفاهی حمایتی، امدادی و توانبخشی

در صورت داشتن سرمایه و شرایط لازم، مددکار اجتماعی می تواند کلینیک مددکاری اجتماعی تاسیس کند. هر فارغ التحصیل رشته مددکاری اجتماعی در حد کارشناسی که حداقل دو سال سابقه کاری مفید در مراکز دولتی یا غیردولتی را دارا باشد می تواند با مراجعه به بهزیستی شهرستان خود نسبت به اخذ پروانه تاسیس کلینیک اقدام نماید.

بهزیستی منطقه نیز با نیازسنجی، در صورت تایید نیاز نسبت به صدور پروانه اقدام می کند. معمولا غیر از شهر تهران که به لحاظ سیاست های دولت اشباع شده معرفی شده و مجوز جدیدی صادر نمی شود در سایر شهرهای کشور مجوز صادر می شود. بعد از کسب موافقت اصولی، متقاضی می بایست نسبت به معرفی نیروی انسانی یک کلینیک و فراهم نمودن فضای کاری مناسب با حداقل دو اتاق اقدام نماید.

برای صدور پروانه تاسیس کلینیک حداقل ۵ نفر نیروی انسانی شامل دو نفر مددکار اجتماعی، یک نفر روانشناس، یک نفر مشاور و یک نفر دارای مدرک کارشناسی در یکی از رشته های علوم انسانی یا علوم اجتماعی ضروری است.

دروس اصلی رشته مددکاری اجتماعی:

دروس اختصاصی رشته مددکاری اجتماعی	
اصل علم اقتصاد	جمعیت شناسی
روانشناسی اجتماعی	انحراف و آسیب شناسی
مبانی مدیریت و امور اداری	مبانی روانشناسی
مددکاری گروهی	مددکاری فردی
نهاد خانواده	مشاوره ژنتیک
	و.....